

Blokzincir Tabanlı Merkeziyetsiz Platformların Sosyal Medya İletişiminde Yarattığı Paradigma Değişimi

Paradigm Shift in Social Media Communication Brought by Blockchain-Based Decentralized Platforms

İnci Çağla GÜL ŞENKARDEŞ*

Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Received: 14.09.2022 ■ Kabul Accepted: 13.11.2023

ÖZ

İnternet teknolojisi ile birlikte hızla yaygınlaşan çevrimiçi iletişim mecralarından olan sosyal medya platformları günlük iletişim ve etkileşimde önemli bir rol oynamaktadır. Blokzincir teknolojisi ile yaygınlaşmaya başlayan merkeziyetsiz yönetim yaklaşımı, teknoloji firmaları tarafından merkezi bir şekilde yönetilen bu platformlar için de alternatif bir model gelişmesini mümkün kılmıştır. Platform adedi ve kullanıcı adetleri olarak hızla büyümekte olan blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının teknik çalışma prensiplerinin yanı sıra kullanıcılara sundukları deneyim de mevcut sosyal medya platformlarından farklılaşmaktadır. Bu araştırmanın amacı nispeten yeni teknolojilerden biri olan blokzincir teknolojisinin sosyal medya iletişim platformlarının altyapısı olarak kullanılması ile ortaya çıkan yeni nesil merkeziyetsiz sosyal medya platformlarının çalışma prensiplerinin anlaşılması ve sosyal medya iletişimine getirdiği paradigma değişikliğinin sosyal ve ekonomik tartışmasının yapılmasıdır. Doküman analizi ve netnografi araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada, Steemit platformu üzerinde yapılan inceleme ile derlenen veriler sunulmaktadır. Bulgulara istinaden blokzincir tabanlı sosyal medya platformları sundukları koşulsuz anonimlik, veri güvenliği ve platform ekonomisine bağlı üretici ekonomisi ile geleneksel sosyal medya mecralarından farklılaştığı söylenebilir. Bu platformların başta kripto para okur yazarlığı olarak tanımlanabilecek blokzincir tabanlı ürün yönetimine dayalı kullanıcı odaklı dezavantajları da bulunmaktadır. Ekonomik modeli kendisine ait bir kripto para birimine dayalı tek bir platform üzerinde yapılan gözlemlere dayalı hazırlanan bu araştırmanın limitleri bulunmaktadır. Bütüncül ve disiplinler arası bir yaklaşımla hazırlanan bu araştırma, bugün için limitli Türkçe literatüre yaptığı katkı ile fayda sağlamakta ve gelecekteki farklı araştırmalar için yeni sorulara alan açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital İletişim, Yeni İletişim Teknolojileri, Sosyal Medya, Blokzincir Teknolojisi, Kripto Para.

ABSTRACT

Social media platforms, which are among the online communication channels that have become widespread with the internet technology, play an important role in daily communication and interaction. The decentralized governance approach expanding together with the blockchain technology, has made it possible to develop an alternative model for these platforms, which are centrally managed by technology companies. In addition to the technical working principles of blockchain-based social media platforms, which are growing rapidly in terms of the number of platforms and users, the experience they offer to users differs from existing social media platforms. The aim of this research is to understand the working principles of the new generation decentralized social media platforms that emerged with the use of blockchain technology, which is one of the relatively new technologies, as the infrastructure of social media communication platforms, and to discuss the social and economic paradigm shift brought to social media communication. In this research, which was carried out using document analysis and netnography research methods, the data compiled by the analysis made on the Steemit platform are presented. Based on the findings, it can be said that blockchain-based social media platforms differ from traditional social media outlets in terms of offering unconditional anonymity, data security, and a producer economy tied to the platform's economy. These platforms also have user-focused disadvantages, primarily related to blockchain-based product management, which can be described as crypto content production. This research, prepared based on observations made on a single platform with its economic model relying on its own cryptocurrency, has its limitations. This interdisciplinary research, prepared with a holistic approach, contributes to the limited Turkish literature for today, providing benefits and opening up new questions for future research in various fields.

Keywords: Digital Communication, New Communication Technologies, Social Media, Blockchain Technology, Crypto Currencies.

Giriş

Sosyal medya platformları “Web 2.0 teknolojisinin temelleri üzerine inşa edilen, kullanıcı tarafından oluşturulan içerik ve bilginin üretim ve değiş tokuşuna imkân veren bir grup internet tabanlı uygulamalar” olarak tanımlanabilir (Kaplan ve Haenlein, 2010). İnterneti kitlesel iletişimi sağlama aracı olarak düşündüğümüzde sosyal medya, kullanıcıların oluşturdukları profiller ile etkileşime girmek istedikleri kişileri belirleyebildikleri, fikirlerini paylaştıkları ve ortamdaki diğer kullanıcıların profillerini ve ilişkilerini gözlemleyebildikleri sanal ortamlar şeklinde daha geniş bir kavram olarak ele alınabilir (Boyd ve Ellison, 2007, s. 211). Sosyal medya platformları bu geniş bakış açısı ile kullanıcılarının birbirleriyle bilgi paylaşarak etkileşime geçmelerini sağlayan çevrimiçi araçları, mobil uygulamaları ve web sitelerini içermektedir. İnternet ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ile beraber sosyal medya platformları yeni bir medya olarak hızlı bir şekilde gelişmiş ve yaygınlaşmıştır. Bugün dünya üzerinde 4,5 milyar adedin üzerinde sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır (Statista, 2022). Günde ortalama 2 saat 29 dakika geçirilen sosyal medya platformları en fazla arkadaşlar ve aile ile iletişim kurmak, boş zamanı değerlendirmek, haberleri takip etmek, makale ve video içeriklere ulaşmak, günlük önemli gelişmeleri takip etmek ve satın alma kararı verme amacı ile araştırma yapmak için kullanılmaktadır (We are Social, 2022). Kişiler arası iletişim ve bilgi paylaşımının yanı sıra kurumların iletişim mecraları haline gelmiş olan sosyal medya platformları, küresel bilgi üretimi ve paylaşımını da önemli ölçüde artırmıştır. Günümüzde küresel veri üretiminin büyük bir bölümü sosyal medya platformlarında eğlence amaçlı tüketilen video içerikleri ile gerçekleşmektedir (Global Data Sphere, 2022). Sosyal medya platformları belirli güçleri ellerinde taşıyan sermaye sahipleri tarafından piyasaya sürülerek inşa edilir (Çetin, 2019, s. 30). Bu platformların merkezi veri tabanlarını yöneten bu sermaye sahipleri, sosyal medya platformlarının kullanıcıları tarafından üretilen verilerin depolanması ve yönetiminde de kontrol sahibidir. Yıllar içerisinde birçok farklı büyük sosyal medya şirketinin kullanıcılarının verilerini kötü yönetmesi nedeni ile veri kayıpları ve

izinsiz veri paylaşımları yaşanmıştır. Sosyal medya platformlarında gerçekleşen en büyük veri kaybı yaşanan 5 olayda yaklaşık 6,4 milyar adet kişiye ait veri sızdırılmıştır (Hill ve Swinhoe, 2022). Farklı sosyal medya platformlarında ürettikleri içerikler ile bilgi paylaşımı yapan kullanıcıların birçoğu bu bilgilerin ve kişisel verilerinin güvenliği konusunda endişe duymaktadır. 16-64 yaş arası aktif internet kullanıcılarının ortalama %30'u kendisine ait verilerin güvenliğinden ve gizliliğinden endişe duymaktadır (We are Social, 2022).

Son yıllarda merkezi yönetilen sosyal medya platformlarına yeni bir alternatif olarak merkeziyetsiz mecralar girişim projeleri olarak hayata geçmeye başlamıştır. Bu yeni mecralar merkeziyetsiz veri ve platform yönetimi sağlayan blokzincir teknolojisi üzerinde inşa edilmektedir. Bugün aktif olarak kullanılan 38 adet blokzincir tabanlı sosyal medya platformu bulunmaktadır (Dapp, 2022). 2016 yılından bu yana aktif olarak kullanılmaya başlamış olan bu platformların kullanıcılara sunduğu yüksek veri güvenliği vaadi ile değer yarattığını ifade etmektedir. Veri güvenliğinin yanı sıra dijital sahipliğe de imkân veren blokzincir teknolojisi, sosyal medya mecralarında altyapı olarak kullanımı ile yeni bir sahiplik ve üretici ekonomisi yaklaşımını da gündeme getirmiştir (Zhan vd., 2023). Blokzincir teknolojisi kullanılarak üretim ve transferine mümkün olan kripto varlıkların da kullanıldığı bu yeni sosyal medya platformlarının kendi iç ekonomileri de bulunmaktadır. Bu mecraların ekonomik modelinde veri sahipliğine dayalı üretici ekonomisi Fuchs'un (2015, 143) literatüre eklediği üretüketicilik kavramı ile tartıştığı sosyal medyada ücretsiz işçilik eleştirilerine karşılık verir nitelikte bu mecralar ekonomik modellerinde yer alan veri sahipliğine dayalı üretici ekonomisinin gelişmesine imkân vermektedir.

Blokzincir teknolojisi ve ürünleri ile bu teknolojileri altyapılarında kullanan sosyal medya platformları hakkında kavramsal bilgiler sunulan bu araştırmada yeni nesil bu mecraların beraberinde getirdiği avantaj ve dezavantajların anlaşılması ve tetikledikleri paradigma değişimine dair

bilgiler sunulması amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerine dayalı toplanan verilerle araştırmacı gözlemleri sunulmaktadır. Araştırmacının bütüncül bir bakış açısı ve disiplinler arası bir yaklaşımla bir tartışma sunabilmesi amacı ile doküman analizi ve netnografi yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma kapsamında doküman analizinden elde edilen verilere istinaden oluşturulan kriterlere uygun olarak Steemit platformu örnek olarak incelenmek üzere belirlenmiştir. Aktif olarak kullanılmaya başlayan ilk blokzincir tabanlı sosyal medya platformu olan Steemit üzerinde araştırmacı tarafından 8 ay süre ile katılımsız netnografi yöntemi ile gerçekleştirilen gözlemlere dayalı olarak toplanan veriler araştırma içerisinde paylaşılmıştır. Araştırma kapsamında nitel araştırma metotları ile derlenen verilere dayalı olarak blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının potansiyel faydaları ve zorlukları hakkında bir tartışma sunularak, tetikledikleri paradigma değişimi nedenleri ile sunulmuştur.

Blokzincir Teknolojisi

Yunanca kökenli olan kriptoloji kelimesi 'gizli kelime' anlamını taşımakta ve birçok farklı alanda iletişimlerini korumak ve bilgi gizliliğini sağlamak amacı ile bin yılı aşkın süredir şifreleme bilimi olarak kullanılmaktadır (Massey, 1988). Şifreleme metodu ile veri güvenliği sağlayan bu yöntem blokzincir teknolojisinin de temelini oluşturmaktadır (Nakamoto, 2008; Buterin, 2014; Mazierez, 2014; Yakovenko, 2017). Blokzincir teknolojisi, verilerin değiştirilmeden saklanmasını ve transfer edilmesini sağlayan bir altyapı sunan ve farklı kriptoloji metotlarına dayanan bir teknolojidir. Veri yönetimi odağında bu teknoloji "verilerin internet üzerinden zaman damgalı olarak, dağıtık bir yapıda, şifrelenerek, değiştirilemez bir şekilde kaydedilmesine ve transfer edilmesine imkân veren, güvenli, şeffaf bir dijital işlem defteri sağlayan teknoloji" olarak tanımlanmaktadır (Gül Şenkardeş, 2021). Blokzincir teknolojisinin ilk başarılı uygulama örneği Satoshi Nakamoto tarafından 2008 yılında yayınlanan "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System" adlı teknik doküman mahiyetindeki makalede sunulmuş ve 2009 yılında

bu çalışma uygulama olarak hayata geçirilerek ilk transfer gerçekleştirilmiştir (Nakamoto, 2008). Blokzincir kelimesi ise bu makalede geçmemekle birlikte, ilk kez yine makalenin yazarı tarafından Bitcoin sisteminin işleyişinin açıklandığı bir e-posta mesajında kullanılmıştır (Satoshi Nakamoto Institute, 2018). Nakamoto'nun (2008) yaklaşımına göre blokzincir teknolojisi, dağıtık yapıdaki bir ağda gerçekleşen işlemler ile ilgili bilginin, bu ağ üzerinde çalışarak işlemleri kontrol eden, kayıt altına alan ve şeffaf bir şekilde paylaşan katılımcılar tarafından yönetildiği bir veri yönetim yapısıdır. Blokzincir teknolojisi dağıtık yapıdaki ağın katılımcılarının kontrollerine dayalı hesaplamalar yoluyla güvenilir ve şeffaf işlemler yapılmasını sağlaması ile güvenliğin temelini oluşturmaktadır (Narayanan ve Clark, 2017).

İnternet teknolojisi bilgiye erişimi demokratikleştirirken bugünkü bilgi toplumunun temellerini atmıştır. Blokzincir teknolojisi de güveni demokratikleştirme vizyonu ile gelmektedir (Singapur Ulusal Üniversitesi, 2018). Bilgi toplumunun en önemli üretim araçları arasında veri ve veri yönetim araçları gelmektedir. Bilgi iletişim teknolojileri ve bilgisayar bilimlerindeki ilerlemeler ve dünya üzerinde artan veri üretimi ve tüketimi ile beraber veri güvenliği konusu büyük önem kazanmıştır. Günümüzde internet üzerindeki bilgiler merkezi bir şekilde ve kendi kapalı sunucusunu çalıştıran kişiler ya da kurumlar tarafından yönetilmektedir. Blokzincir teknolojisi bu modele bir alternatif sunmakta ve bir yandan veri güvenliğini sağlarken, buna ilave olarak bilgi üreticilerine dijital ortamda paylaştıkları verilerin sahibi olabilme imkânını getirmektedir. Özellikle verilerin ve bilginin değiştirilmeden iletimine imkân veren bu teknoloji yanlış ve sahte bilgi nedeni ile yaşanan birçok soruna potansiyel bir çözüm önerisi sunabilmektedir (Daj, 2018). Bilginin yanı sıra bilginin kaynağı ve üreticisi ile ilgili de değiştirilemez bir şekilde kayıt tutulabilen blokzincir teknolojisi altyapısı, içerik üreticilerine sahiplik imkânı da getirmektedir (Buterin, 2014). Veri sahipliğinin bu teknoloji ile kayıt altına alınabilir ve ispatlanabilir hale gelmesi üretici

ekonomisi kavramının temelini oluşturmaktadır. Blokzincir teknolojisini altyapı olarak kullanan sistemlerde ekonomi modelleri kripto varlıklara dayalı kurgulanmaktadır. Sahiplik kripto varlıklar ile kayıt altına alınabilirken, üretici gelirleri kripto paralar ile yönetilebilmektedir.

Kripto Varlıklar

Kripto para en basit hali ile “kriptolojiyi temel alan, matematiksel olarak şifrelenmiş, dijital mecralarda kullanılmaya uygun para birimi” olarak tanımlanabilir (Güleç ve Aktaş, 2019). Blokzincir protokollerinin kendi kripto paraları olmakla beraber, kendisine ait bir blokzincir ağı olmadan, herhangi bir blokzincir protokolü üzerinde geliştirilmiş kripto paralar da bulunmaktadır. İlk blokzincir protokolü olan Bitcoin’den sonra birçok farklı blokzincir protokolleri geliştirilmiştir. Yeni nesil blokzincir protokolleri Bitcoin sistemi ile hayata geçirilen eşler arası aracısız para transferinin ötesinde farklı uygulamalar için kullanılabilen programlanabilir yazılımlar olarak geliştirilmişlerdir. 2015 yılında açık kaynak kodu ile kullanıma açılan ikinci blokzincir protokolü olan Ethereum, ilk kez ‘akıllı sözleşme’ adı verilen ve blokzincir protokolünün farklı uygulamalar geliştirmesine imkân veren yazılım ile sunulmuştur (Buterin, 2014). Akıllı sözleşmeler temelde bir blokzincir ağı üzerinde programlanabilen ve belirlenen koşulların sağlanması sureti ile hiçbir kullanıcı tarafından yönetilmelerine gerek olmadan çalışabilen yazılımlardır (Zheng ve diğerleri, 2017). Yazılımcılar blokzincir protokolü üzerinde kendi belirledikleri kurallara ve koşullara uygun programlayabildikleri akıllı sözleşmeler ile farklı uygulamalar geliştirebilmektedir. Akıllı sözleşmeler ile programlanabilir blokzincirler üzerinde kripto para üretimi de mümkün olmaktadır. Bugün aktif olarak işlem gören 23 bin adedin üzerinde farklı blokzincir protokolleri üzerinde geliştirilmiş kripto para bulunmaktadır (CoinMarketCap, 2023). Kripto paralar temsil ettikleri proje ya da kullanım amaçlarına göre farklı özelliklere sahiptir ve farklı sınıflandırmalara göre ayrıştırılabilmektedir (Gül Şenkardeş, 2022, s. 77). Tüm kripto paralardan farklı bir özelliği olması nedeni ile ayrı bir sınıf

olarak ele alınan ve benzersiz kripto paralar olarak anılan Non-Fungible Token (NFT) adı verilen kripto varlıklar da bunlardan birisidir. Her bir NFT içerisinde yer alan varlığa ait kayıt tutmaktadır ve diğer NFT’lerden farklıdır. Para tutmak yerine benzersiz varlıkları temsil eden NFT’ler diğer kripto paralara benzer şekilde takas yapma sureti ile değiştirilemezler. Blokzincir üzerinde geliştirilen NFT’ler ilk kez Ethereum blokzinciri üzerinde ERC-721 standardına göre geliştirilmiştir. Ethereum blokzinciri üzerinde farklı kripto para üretmede kullanılan standartlar bulunmaktadır. Bu standartlardan olan ERC-721 (Ethereum Request for Comments 721), NFT üretilmesi yani varlıkların blokzincir üzerinde kayıt altına alınarak benzersiz bir şekilde kimliklendirilmesi ve sahipliğinin kanıtlanabilmesine imkân veren kripto paraların üretilmesini sağlar (Enriken ve diğerleri, 2018). Blokzincir tabanlı sanal platformlar içerisinde çalışabilen ve sahiplik ispatı başta olmak üzere farklı amaçlarla kullanılan NFT’lerin en önemli özelliği temsil ettiği dijital içeriğin kopyalama ve yapılandırma yöntemi ile çoğaltılamaz olmasıdır. Dijital ortamlarda üretilen ve paylaşılan birçok veri ve dijital varlık kolaylıkla çoğaltılabilirken, NFT’ler kopyalanamazlar çünkü her bir NFT’nin blokzincir üzerinde kayıt altına alınmış kimliği ile orijinalliği ya da sahiplik bilgisi değiştirilemez bir şekilde kayıt altına alınır (Wang ve diğerleri, 2021). Sahip oldukları bu özelliklerinden dolayı NFT’ler blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarında da kullanılabilen ve ticarete konu olabilmektedir (Ethereum, 2022).

Blokzincir Tabanlı Sosyal Medya Platformları

Blokzincir tabanlı sosyal medya platformları, programlanabilir blokzincir protokolleri üzerinde geliştirilen ve günümüzde kullandığımız mevcut sosyal medya platformları ile benzer işlevlerin gerçekleştirilebildiği yazılımlardır. Blokzincir üzerinde akıllı sözleşmeler ile geliştirilen ve merkeziyetsiz bir şekilde yönetilebilen blokzincir tabanlı sosyal medya platformları, kullanıcıların bilgi alışverişinde bulunmalarının yanı sıra kendi ürettikleri farklı formlardaki içerikleri yayınlamalarına ve dağıtmalarına olanak tanır

(Ethereum, 2022). Bu platformların en önemli özelliklerinin başında kullanıcılar tarafından üretilen veri, bilgi ve içeriklerin sahipliğinin üreticisine ait olduğunun blokzincir üzerinde değiştirilemez ve diğer kullanıcılar tarafından görülebilecek şekilde kayıt altına alınmasıdır (Zhan ve diğerleri, 2023). Geleneksel sosyal medya platformları, program kodunu, kullanıcı bilgilerini ve diğer veri türlerini depolamak için izinli erişime açılabilen veri tabanlarını kullanırken, “merkezi olmayan sosyal medya platformları, dünyaya yayılmış binlerce farklı katılımcısı olan blokzincir ağlarında kurulurlar” (Ethereum, 2022). Açık kaynaklı olan bu platformlarda veri yönetiminin kontrolü kullanıcılardadır ve veriler güvenli bir şekilde dağıtık yapıda blokzincir ağı üzerinde depolanır. Yönetişim modeli merkezi bir aracıya ya da kuruma bağlı olmayan bu platformlar herkesin erişimi ve katılımına açıktır. Bu platformlar üzerinde üretilen ya da bu platforma girişi yapılan veriler platformun sahibi olan herhangi bir merkezi kurum ya da oluşum tarafından kayıt altına alınmamaktadır. Merkezi otorite kavramını ve merkezi yönetim yaklaşımını ortadan kaldıran blokzincir tabanlı sosyal medya platformları, hiyerarşiyi de ortadan kaldırmaktadır. İsteyen tüm katılımcıların belirli koşulları sağlamaları halinde platformun yönetişime katılma hakkı da bulunmaktadır. Kullanıcıların aktif bir şekilde yönetişime dâhil olabildiği ve platform ile ilgili alınacak kararlarda söz sahibi olabildiği bu platformlarda üretilen verilerin kontrolü de üreticilerindedir. Merkeziyetsiz platformlarda paylaşılan içerikler ve bu içerikleri oluşturan verilerin sahipliğinin ispatlanabilir olması içerik üreticileri için teşvik edicidir. Aynı zamanda üretilen verinin ve üretici bilgisinin değiştirilemez şekilde blokzincir ağı üzerinde kayıt altına alınıyor olması, veri ile ilgili sorumluluğu da üreticiye vermektedir. Bu model hem verilerin sahibinin bilgisi dışında kullanımını önlemekte hem de doğru ve dürüst bilgi paylaşımını teşvik etmektedir. Kullanıcı verilerini sızıntı ya da kâr amaçlı platformdan dışarı çıkması riski blokzincir tabanlı sosyal medya ağlarında neredeyse imkânsız hale gelmiştir (Zhan ve diğerleri, 2023). Bu platformlarda yetki ve sorumluluk merkezi otoriteden üreticiye

geçmekle, üretilen bilgilere sansür uygulanması da tamamen ortadan kalkmaktadır.

Veriler ile ilgili önemli bir konu olan kişisel veriler odağında blokzincir tabanlı sosyal medya uygulamaları önemli bir fark yaratmaktadır. Bu platformlar isteyen herkesin yaş, etnik kimlik, cinsiyet, maddi durum gözetmeksizin anonim kimliklerle platforma katılmasına imkân vermektedir. Anonim kimlikler ile platforma katılan kullanıcılar, blokzincir ağı üzerinde yarattıkları kimliklerle yeterli güveni sağlayabilmektedir. Anonim kimlikler blokzincir üzerinde kanıta dayalı dijital parmak izi olarak oluşturulduğundan, şeffaf bir şekilde takip edilebilmeleri, sadece gerekli bilgilerin paylaşılması için izinlerin kullanıcılar tarafından ayarlanabilmesi ve sahiplik ispatı gibi konular sorunsuzca çözülebilmektedir (Ethereum, 2022).

Sosyal medya, düşünceleri paylaşmak, iletişim kurmak, ticaret yapmak, tartışmalar yapmak gibi insanların birçok faaliyetinin dijital yansımaları olarak düşünülebilir. Güvenli anonim kimlikler, açık kaynak kodu, kapsayıcılık, şeffaflık ve güven unsurları ile adeta yeni bir mecra olarak ele alınabilecek olan blokzincir tabanlı sosyal medya platformları tartışılırken, medyanın kültürel ve sosyal boyutu kadar ekonomik boyutu da önemli hale gelmektedir. Blokzincir tabanlı sosyal medya platformları hem platformun hem de doğru bilgi üretiminin sürdürülebilirliği için teşvike dayalı ekonomi modeli ile çalışmaktadır (Li ve Palanisamy, 2019). Blokzincir tabanlı sosyal medya uygulamalarının geleneksel merkezi uygulamalara göre en önemli farklı özelliklerinden biri de kendi ekonomilerinin olmasıdır. Bu platformların ticari potansiyeli ve ölçeklenebilir ekonomisi dijital evrende oluşmuş olan kapitalizmin aksine içerik üreticisi lehine merkeziyetsiz gelir kavramını gündeme getirmektedir. Blokzincir tabanlı sosyal medya platformları, aracı veya merkezi yöneticileri ortadan kaldırarak, platformun geliştirilmesini ve yönetimini demokratikleştirdiği kadar ve kullanıcıların bu gönüllü katılımı ile ekonomiye dâhil olmalarına da imkân vermektedir.

Hem platformun gelişimi odaklı emek verenler hem de bilgi üretenlerin teşvik edilmesi için bu platformlarda kripto para birimleri kullanılır. Üzerinde geliştirildiği blokzincir protokolünün özelliklerine göre protokole ait kripto para birimi ya da sosyal medya platformunun kendi kripto para birimi ile platform katılımcıları emekleri ve üretimleri karşılığında gelir elde edebilmektedir. Ekonomisi kripto paralara dayanan ve tüm katılımcılara açık olan bu platformlarda üretimin ötesinde platformun gelişmesi için farklı roller üstlenenler ve platformun kripto varlıklarına sahip kişiler de platformun başarısı arttıkça gelir elde edebilirler. Bu katılımcı ekonomi modeli, platformun başarısı için ortak bir vizyon ve motivasyon sağlamaktadır. Tüm katılımcıların ekonomik fayda odağında ortak amacı olan ağın başarılı olması vizyonu doğrultusunda sinerji ve işbirliği yaratılmaktadır.

Günümüzde sosyal iletişimden bloglara, ses ve müzik paylaşım platformlarından mikro bloglara ve forumlara kadar farklı alanlarda geliştirilmiş olan blokzincir tabanlı sosyal medya uygulamaları bulunmaktadır (Alchemy, 2022; Shilina, 2023). Üzerine inşa edildikleri teknolojinin özelliklerine bağlı olarak sosyal medya iletişimini sosyolojik, kültürel ve ekonomik alanlarda dönüştürme potansiyeli taşıyan blokzincir tabanlı sosyal medya platformları ortak değerleri ve hedefleri olan küresel sanal topluluklar gelişmesine de imkân vermektedir. Bu platformlar sahip oldukları iç ekonomileri ile geleneksel sosyal medya platformlarındaki benzer etkileşime ilave olarak üretim, tüketim ve güç ilişkileri bağlamında farklılaşmaktadırlar. Geleneksel merkezi sosyal medya platformlarına sahip olan teknoloji şirketlerinin ekonomi modelleri merkezizetsiz platformlar ile yeni dengelerin gelişmesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bilginin doğruluğu ve demokratik paylaşımı ile bir köşe taşı mahiyetinde olan blokzincir tabanlı sosyal medya platformları, dijital medya ile tetiklenmiş olan küreselleşmede de yeni bir dönüm noktası olma potansiyelini taşımaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Gelişen teknolojilerin dönüştürdüğü sosyal medya iletişimi üzerine tasarlanan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. İnsanların içsel deneyimlerini keşfetmek, anlamların nasıl oluştuğunu ve dönüştürdüğünü anlamak, henüz tam olarak araştırılmamış alanları keşfetmek, daha sonra nicel araştırma biçimleriyle test edilebilecek değişkenler elde etmek ve araştırılan olgu ile ilgili bütüncül bir yaklaşım geliştirebilmek için bilgi üretme süreçlerinden biri nitel araştırmalardır (Strauss ve Corbin, 1990, s. 5). Son yıllarda ortaya çıkmış olan ve hızla yaygınlaşmaya başlayan blokzincir tabanlı sosyal medya platformları ile ilgili bilgi üretmek amacı ile yapılan bu çalışmada, literatürde kısıtlı bilgi bulunan yeni bir alanda disiplinler arası bütüncül bir yaklaşım geliştirmek amacı ile nitel araştırma yöntemleri tercih edilmiştir. “Nitel araştırmalar, sürece ve anlama odaklanarak, insanların sosyal dünyalarındaki deneyimlerine istinaden inşa ettikleri anlamları araştırmayı amaçlayan ve araştırmacının hem veri toplayan hem de analiz eden katılımcı rolünde olduğu araştırmalardır” (Merriam ve Tisdell, 2016, s. 15). Araştırmanın amacına uygun bilgi üretebilmek için, araştırmacı tarafından sürece dâhil olunarak veri toplanmış ve analiz edilmiştir. Nitel araştırma insanların yaşam tarzlarını, öykülerini, davranışlarını, örgütsel yapıları ve toplumsal değişmeyi anlamaya dönük bilgi üretme süreçlerinden biridir. Bu çalışmada blokzincir tabanlı sosyal medyanın yeni bir mecra olarak yaratacağı paradigma değişiminin araştırılmasına yönelik bilgi üretme sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden çoklu faydalanılmış ve doküman analizi ile gözlemci netnografik araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi “belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme” süreç adımlarını kapsamaktadır (Karasar, 2012, s. 183). Bu çalışmada ilk olarak blokzincir tabanlı sosyal medya iletişim platformlarının derinlikleri ve geleceği üzerine inceleme yapabilmek amacı ile blokzincirteknolojisevebağlantılıürünleriolan kripto varlıklar hakkında bilgi içeren dijital materyaller

toplanmış, sistematik olarak incelenmiştir. Ardından blokzincir teknolojisinin altyapı olarak kullanıldığı sosyal medya platformları üzerine bilgiler toplanmış ve bu bilgilerin analizi ile örnek olarak incelenecek platform belirlenmiştir. Gözlem ve inceleme yapılacak platformun seçiminde dikkate alınan kriterler şunlardır: (1) platformun blokzincir protokolü üzerinde geliştirilmiş olması, (2) platformun ekonomisini sağlayan kripto para birimi bulunması (3) platformun aktif topluluğunun bulunması (4) platformda 24 saatlik zaman diliminde en az 2 adet etkileşim gerçekleşiyor olması. Bu kriterlere uyum sağlayabilen ve örnek uygulama olarak seçilen platform üzerinde gerçekleştirilen araştırma ise, sahada uygulanan etnografik çalışmaların çevrimiçi bir uyarlaması olan netnografi yöntemi ile yapılmıştır. Yöntemin öncüsü olan Kozinets (2002, s. 62) tarafından “bilgisayar aracılı iletişim vasıtasıyla oluşan, kültür ve topluluklar üzerine çalışmaya imkân yeni bir nitel araştırma metodolojisi” olarak tanımlanan netnografi farklı şekillerde uygulanabilmektedir. Bu araştırma kapsamında katılımsız gözleme dayalı

netnografi yöntemi tercih edilmiştir. Her ne kadar netnografi yöntemi ağırlıklı olarak yazılı söylemlerin incelenmesine öncelikli olarak odaklanan bir araştırma metodolojisi olsa da (Kozinets, 2002, s. 64), bu çalışmada önceliklendirilen konu platformun sunduğu kullanıcı deneyiminin anlaşılması üzerine analiz yapılmasıdır. Araştırma kapsamında blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının kullanıcı deneyimi bağlamında işleyişine dayalı avantajları ve dezavantajları ve tetikledikleri paradigma değişiminin anlaşılması amaçlandığından, katılımsız netnografi platformdaki diğer kullanıcıları rahatsız etmeden gözlem yapılmasına imkân vermiştir.

Doküman analizi yöntemine dayalı literatür taraması ve gözleme dayalı netnografik araştırma yöntemine dayalı veri toplanan ve analiz edilen bu çalışmada bütüncül bir bakış açısı ile blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının yarattığı paradigma değişimine dair bilgi üretebilmek için araştırmanın uygulama aşamaları ile ilgili bilgiler Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1

Araştırma Yöntemlerinin Uygulanma Aşamaları

1	Blokzincir tabanlı sosyal medya mecraları hakkında bilgi toplanması	Yeni nesil merkeziyetsiz iletişim mecralarından olan blokzincir tabanlı sosyal medya platformları ile ilgili hem akademik literatür hem de örnek uygulamalar bugün için oldukça kısıtlıdır. Bu platformların yarattığı dönüşüm odağında gerçekleşen bu çalışmada akademik literatürden ve ikincil kaynaklardan blokzincir teknolojisi ve blokzincir tabanlı sosyal medya platformları üzerine bilgi toplamak amacı ile faydalanılmıştır. Kullanılan ikincil kaynaklar; ilgili konulardaki kitap, makale, rapor ve çevrimiçi yayınları içermektedir.
2	Örnek uygulama olarak incelenecek mecranın seçimi	Blokzincir tabanlı sosyal medya platformları 2016 yılından bu yana kullanılmakta olup özellikle 2020 yılı itibarı ile sayıca fazlalaşmışlardır. Bugün 100 adedin üzerinde platform bulunmakta ve bunlardan 38 adedinde günlük olarak aktif işlem yapılmaktadır. (Dapp, 2022) Bu çalışmada incelenmek üzere seçilecek örnek uygulama literatür tarama, çevrimiçi yayınlar ile araştırma raporları ve haber sitelerinden yapılan araştırmalardan derlenen bilgilere göre belirlenmiştir. Gözlem ve inceleme yapılacak platformun seçiminde dikkate alınan kriterler şunlardır: (1) platformun blokzincir protokolü üzerinde geliştirilmiş olması, (2) platformun ekonomisini sağlayan kripto para birimi bulunması (3) platformun aktif topluluğunun bulunması (4) platformda 24 saatlik zaman diliminde en az 2 adet etkileşim gerçekleşiyor olması.
3	Sürel gözleme dayalı netnografi yöntemi ile seçilen mecradan bilgi toplanması	Araştırmacının katılımcı olarak yer aldığı gözleme dayalı netnografi yöntemine dayalı araştırma, seçilen blokzincir tabanlı sosyal medya uygulamasında 21 Şubat 2021 tarihi itibarı ile başlamıştır.
4	Derlenen belge ve verilerin analizi	Araştırma amacına uygun bilgi üretmek üzere konu ile ilgili bilgi içeren basılı ya da dijital materyallerin bulunması, toplanması, okunması, netnografik araştırma süresince notlar alınması ve derlenen tüm verilerin sistematik olarak incelenmesi ve analizi sonucu elde edilen verilerin yorumlanması şeklinde bir süreç izlenmiştir.

Tablo 1'de belirtilen 2 numaralı aşama sonrasında seçilen mecrada yapılan incelemede 3 konuda gözlem yapılması ve bilgi toplanması amaçlanmıştır. Bu konular sırası ise blokzincir teknolojisinin sağladığı anonimliğin kullanıcı deneyimine yansımaları ve kullanıcıların anonim kalma bağlamında davranışları, blokzincir teknolojisinin sağladığı veri güvenliğinin sahiplik bağlamında kullanıcı deneyimine yansımaları ve platform ekonomisinin kullanıcı işçiliğine değer katmasıdır. Araştırma kapsamında araştırmacı platform kullanıcı olarak kişisel deneyimlerini de gözlem notlarına eklemiş ve bulgular bölümünde paylaşmıştır. Gözlem süresince mecrada paylaşılan içerikler takip edilmiştir fakat içerikler üzerinde analiz sadece niceliksel olarak gözlem notlarına eklenmiştir.

Araştırma Evreni ve Örneklem: Steemit

Araştırmacı tarafından katılımsız gözleme dayalı netnografi yöntemi ile araştırma yapılacak blokzincir tabanlı sosyal medya uygulaması araştırmacının evreni olarak belirlenmiştir. Araştırmacının ilk adımı olan ve doküman analizine dayalı veri analizi sonucunda araştırma evreni olarak belirlenen uygulama hakkındaki teknik bilgiler ve araştırma evreni içerisindeki örneklem ile ilgili bilgiler bu bölümde paylaşılmaktadır.

İlk blokzincir tabanlı sosyal medya platformu olan ve bugün hala aktif olarak kullanılmakta olan Steemit araştırmacının evreni olarak belirlenmiştir. Doküman analizinde toplanan bilgilere istinaden araştırma evreninin belirlenmesi için dikkate alınan platformun blokzincir protokolü üzerinde geliştirilmiş olması, platformun ekonomisini sağlayan kripto para birimi bulunması, platformun aktif topluluğunun bulunması ve platformda 24 saatlik zaman diliminde en az 2 adet etkileşim gerçekleşiyor olması şartlarına uygun olan tek platformun Steemit olduğu görülmüştür. Steemit platformu 2016 yılında kullanıma açılmıştır. Platformun 1,2 milyon adedin üzerinde kayıtlı kullanıcısı olmasının yanı sıra platform 24 saatlik zaman diliminde 2,2 bin adet ile en fazla aktif kullanıcısı olan blokzincir tabanlı sosyal medya mecrasıdır (Dapp, 2022). Steemit platformu,

topluluk oluşturmayı ve sosyal etkileşimi destekleyen bir blokzincir ağı olan Steem üzerinde geliştirilmiştir. Steemit, sosyal medyayı ve çevrimiçi toplulukları desteklemeyi, sosyal değer yaratan kişileri kripto para birimi ile ödüllendirmeyi ve kripto varlıklarla henüz tanışmamış kişileri küresel kripto ekonomisine dahil etmeyi amaçlar (Steemit, 2017). Steemit, toplulukların oluşturulmasını, iletişim kurmayı, bilgi paylaşmayı ve kullanıcılarını ödüllendirmeyi destekleyen ilk blokzincir tabanlı sosyal medya platformudur. Steemit kullanıcıları platform üzerinde farklı içerikleri paylaşabilir, belirli amaçları olan topluluklar kurabilir, yazılı ve görsel içerikler paylaşabilirler. Platformda paylaşılan içerikler diğer kullanıcılar tarafından beğenilebilir, ödüllendirilebilir, yanıtlanabilir, yeniden gönderilebilir veya oylanabilir. Oylama bu platformda içerik üreticileri için önemli bir konudur. Alınan oyların ağırlıklarına göre platform içerisinde gönderiler sıralanmaktadır. En fazla oy ve etkileşim alan gönderiler platformun ön sayfasında yayınlanmaktadır. Steemit platformunun dizaynında oylama konusunun adil ve objektif olması önemli konular arasında yer almaktadır ve bu amaçla hem paylaşımlarla üretilen değere hem de platform kripto parası sahipliğine bağlı çalışan özel bir algoritma yazılmıştır (Steemit, 2017). Steemit platformunun ekonomisi Steem blokzincirinin kripto parası ile yönetilmektedir. Steemit platformu, kullanıcıları platformda içerik oluşturmaya ve etkileşime geçmeye teşvik etmek için bir ödül sistemi içermektedir ve içerik üreticileri kripto para ile ödüllendirilebilmektedir. Steemit platformunda sistemin kripto parasına sahip katılımcılar platformun yönetiminde oy hakkına da sahiptir ve platformun sürdürülebilir başarısına yaptıkları katkılar oya dayalı kapsayıcı bir şekilde Steem doları (SBD) isimli kripto para birimi ile ödüller kazanmaktadır. Steemit kullanıcılarına 2022 yılı Haziran-Eylül ayları arasında 59,5 milyon Amerikan doları ödül dağıtmıştır (Steem, 2022).

Araştırma evreninde araştırmacı sosyal medya uygulamasının genel olarak yapısını, merkezizetsiz altyapısı ile sosyal ve ekonomik dinamiklerini anlamak için kendi deneyimlerin yanı sıra uygulamadaki topluluğun dinamiklerini de

anlamak amacı ile bir örneklem seçmiştir. Bu örneklem kullanıcıların kendileri ile ilgili bilgi paylaşımları ve etkileşim motivasyonlarını anlamak için belirlenen bireysel hesaplar ve topluluk hesaplarını içermektedir. Araştırmacı uygulama içerisinde her gün en fazla etkileşim alan 10 adet hesabı ve beş farklı topluluk hesabını örnekleme dahil etmiştir. Topluluk hesapları 872 ila 20,147 adet arasında üyesi olan ve farklı alanlara odaklanmış hesaplardır. Bu topluluk hesaplarından 2 tanesi Türkçe içerik paylaşımı yapılan hesaplar iken 3 tanesi İngilizce paylaşım yapılan küresel hesaplardır. Belirlenen örneklemin seçiminde dikkate alınan benzer toplulukların ve ilk 10 etkileşim alan hesabın haricindeki yüksek etkileşimli hesapların dinamiklerine benzerlik gösterdiği gözlemlenmiş ve bu örneklem araştırmacı tarafından yeterli olarak kabul edilmiştir. Araştırmacı uygulama içerisinde gözlem yapmak amacı ile örneklem kapsamına alınan topluluk hesaplarına üye olmuştur.

Araştırma Etiği

Yöntem olarak katılımsız gözleme dayalı netnografi tercih edilen bu araştırmada platformun sunduğu kullanıcı deneyiminin anlaşılması üzerine analiz yapılması amaçlandığından araştırmacı platformdaki diğer kullanıcıları rahatsız etmeden gözlem yapacak şekilde her gün uygulamadaki hesabına giriş yapmış ve hesabı aktif tutmuştur. Araştırma süresince incelenen hesapların sahipleri ve yöneticileri ile araştırmacı tarafından direkt iletişim kurulmamış ve bu hesaplarla ilgili bilgiler kayıt altına alınırken tarihe göre numaralandırma yapılarak profil bilgileri kayıt altına alınmamış ve kullanıcı bilgilerinin gizliliği sağlanmıştır. Platformdaki diğer kullanıcılar ile süreç içerisinde kendilerinden gelen iletişim taleplerine dair oluşan etkileşimlerden üretilen veriler arasından araştırmaya dâhil edilenleri oluşturan kişilerin kimlikleri kayıt altına alınmamış ve araştırmacının başlatmadığı etkileşimler sürdürülmüş ve araştırma etiği bu şekilde sağlanmıştır. Araştırmada etik hassasiyetler göz önüne alınarak örneklem dâhilinde üye olunan topluluk hesaplarının ve yöneticilerinin isimleri ile ilgili bilgiler paylaşılmamaktadır. Platformdaki diğer kullanıcılar

ile süreç içerisinde kendilerinden gelen iletişim taleplerine dair oluşan etkileşimlerden üretilen veriler arasından araştırmaya dâhil edilenleri oluşturan kişilerin kimlikleri kayıt altına alınmamış ve araştırma etiği bu şekilde sağlanmıştır.

Bulgular

Araştırmacı Steemit platformunu 21 Şubat 2021 tarihi itibarı ile incelenmeye başlamış olup netnografi yöntemi ile araştırmacının deneyimine dayalı 8 ay süresince derlenen bilgilerin analizi bu bölümde paylaşılmaktadır. Araştırma sürecinde yapılan gözlemlere dayalı toplanan veriler üç ana başlık altında derlenmiştir. Anonimliğin kullanıcı deneyimine yansması ve kullanıcıların anonim kalma bağlamında davranışları, blokzincir teknolojisinin sağladığı veri güvenliğinin sahiplik bağlamında kullanıcı deneyimine yansması ve platform ekonomisinin kullanıcı işçiliğine değer katması başlıklarına dair bulgular ve blokzincir teknolojisinin sosyal medya deneyimine getirdiği yeniliklere dair araştırmacının kullanıcı deneyimi bağlamında gözlemleri bu bölümde paylaşılmaktadır.

Platformda etkileşime başlamak için ilk aşamada üyelik yapılmaktadır. Kişisel kimlik bilgilerinin ve cep telefonu bilgisinin paylaşımını gerektirmeyen üyelik sürecinde geleneksel sosyal medya uygulamalarından farklı olarak kripto para cüzdanı kurulumu için hesap oluşturulmaktadır. Bu aşamada kullanıcılara blokzincir tabanlı kripto para cüzdanları için hesap bilgileri ve hesaba giriş için kullanılacak anahtar bilgileri verilmektedir. Kullanıcılar Steemit platformundaki paylaşımlarından elde edecekleri gelirleri bu kripto para cüzdanları içerisinde yönetebilmektedir. Sosyal medya kullanımına dair temel bilgilere ilave olarak temel kripto varlık kullanım bilgisi de platforma üyelik süreci itibarı ile gerekli olmaktadır. Araştırmacı literatür tarama sürecinde incelenecek Steemit uygulaması üzerine kullanım bilgilerini de incelemiş ve ilk olarak sosyal iletişim platformunda kişisel bir hesap açmıştır. Hesap ile birlikte bir kripto varlık cüzdanı da oluşturmuştur. Uygulamada hesap oluşturma süreci alışlagelmiş sosyal medya

uygulama hesap oluşturma süreçlerine benzer olmakla birlikte, eş zamanlı olarak oluşturulan kripto varlık cüzdanı kurulum süreci bu konuda okur yazarlık gerektirmektedir. Yöntem olarak katılımsız gözleme dayalı netnografi tercih edilen bu araştırmada platformun sunduğu kullanıcı deneyiminin anlaşılması üzerine analiz yapılması amaçlandığından araştırmacı platformdaki diğer kullanıcıları rahatsız etmeden gözlem yapacak şekilde her gün uygulamadaki hesabına giriş yapmış ve hesabı aktif tutmuştur. Araştırmacı uygulama içerisinde resmi topluluk hesaplarını incelemiş ve beş farklı topluluk hesabına katılmıştır. Takip edilen topluluk hesaplarından iki tanesi Türk kullanıcılara ait ve Türkçe paylaşım yapılan hesaplar iken diğerleri küresel ve İngilizce paylaşım yapılan topluluk hesaplarıdır. Uygulama içerisinde belirli ortak konulara ilgi duyan kişilerin topluluklar oluşturmalarına ve iletişim kurulmasına imkân verildiği gözlemlenmiştir. Seçilen ve incelenen tüm topluluk hesaplarında en az bir adet yönetici ve en az bir adet moderatör bulunmaktadır. Tüm topluluklarda yeni üyeler ile kişisel iletişim kurulmadan sadece uyarı ve hatırlatmalar yapıldığı, bu uyarı ve hatırlatmaların hesap yöneticilerinin yanı sıra topluluk üyeleri tarafından da yapıldığı gözlemlenmiştir. Tüm topluluk hesaplarındaki etkileşim yoğunluğu incelenmiş ve hepsinin üyelerinin çok aktif katılımcı olmadığı ve inceleme yapılan dönemde görsel içeren paylaşımların metin içeren paylaşımlardan daha çok olduğu gözlemlenmiştir. Benzer şekilde gözlem yapılan süre boyunca tüm uygulama genelinde en fazla etkileşim alan 10 paylaşım düzenli olarak incelenmiştir. Bu paylaşımlarda da topluluk hesaplarına benzer şekilde görsel içeren paylaşımların çoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca her gün en fazla etkileşim alan ilk 10 paylaşımında diğer kullanıcılar tarafından yazılan yorumların çok düşük adette olduğu, beğeni ve kripto para transferlerinin ise daha yüksek adette olduğu görülmüştür.

Anonimlik

Anonimliğin kullanıcı deneyimine yansımaları ve kullanıcıların anonim kalma bağlamında davranışları üzerine gözlem süresince örneklem

kapsamındaki tüm hesaplar ve araştırmacının uygulamadaki kişisel deneyimleri dikkate alınmıştır. Uygulamaya kayıt olma aşamasında kişisel kimlik bilgilerinin talep edilmiyor olması ve kullanıcının sadece e-posta adresi ile kayıt işlemi tamamlayabiliyor olması kullanıcıların anonim kalabilmesine imkân verildiğini uygulamanın gizlilik yaklaşımında anonimliğin önemsendiğini göstermektedir. Kullanıcı tarafındaki anonimlik yaklaşımının gözlemlenebilmesi için profil fotoğrafları ve profil bilgileri incelenmiştir. Üye olunarak takip edilen topluluk hesap yöneticilerinin ve her gün en fazla paylaşım alan hesapların sahiplerinin profil fotoğrafları gözlem sürecinde bu amaçla incelenmiştir. İncelenen profil fotoğraflarında kullanıcıların kişisel resimlerini çok az kullandığı görülmüştür. Takip edilen hesapların profil fotoğrafı olarak çoğunlukla NFT görselleri ve genel anime ağırlıklı görseller kullandıkları gözlemlenmiştir. Anonimliğin ön planda olduğu ve sağlanabildiği bu uygulamada incelenen kullanıcıların profil bilgisi alanına kişisel bilgilerini yazmadığı, genellikle ilgi alanları ile ilgili bilgiler paylaştıkları gözlemlenmiştir. Günlük olarak belirlenerek incelenen en fazla paylaşım alan hesaplar arasında kripto varlıklara odaklı paylaşım yapan hesapların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Kullanıcı davranışı olarak anonim kalma tercihinin çoğunlukla kripto varlıklara ilgisi yüksek kişilerde gözlemlenmiştir.

Merkezi bir otorite ya da yönetim biriminin ortadan kalkıyor olmasına bağlı olarak Steemit platformunda kullanıcıların diğer kullanıcılar ile doğrudan ve anonim kimliklerle etkileşim kurmasına imkân vermektedir. Blokzincir teknolojisinin sunduğu gizliliğe dayalı güvenlik prensibine bağlı olarak bu platformda kullanıcılara yüksek düzeyde gizlilik ve anonimlik sağlanabilmektedir. Platforma kayıt olma aşamasının haricinde uygulama içerisinde bireysel ekonominin yönetilmesi için oluşturulan kripto varlık cüzdanının kurulumu için de dâhil olmak üzere kullanıcılar kimlik bilgilerini paylaşmak zorunda değildir. Çoğu geleneksel sosyal medya platformu, meşru bir telefon numarasının, e-posta adresinin veya diğer kişisel kimlik bilgilerinin doğrulanmasını gerektirse de, merkezi

olmayan bu uygulamada böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Bu bulgulara istinaden platformun kişisel bilgiler ile ilgili sadece kullanıcının istediği kadar paylaşım yapma özgürlüğüne sahip olmasına imkân verdiği söylenebilir. Kullanıcılar blokzincir üzerinde yaratılan kripto varlık cüzdanları ve anonim kimlikleri ile merkezi olmayan sosyal medya platformuna katılarak etkileşime başlayabilmektedir. Fiziksel dünyada bireylerin sahip olduğu sosyal statülerden cinsiyet bilgilerine kadar farklı bilgileri merkeziyetsiz sosyal ağlardaki kimliklerinin oluşturulmasında etkili olmadığından, bu platformlar önyargısız ve kapsayıcı bir katılıma imkân vermektedir.

Veri Güvenliği ve Sahipliği

Steemit platformunda üretilen içerikler merkezi yapıda olan geleneksel sosyal medya platformlarındaki gibi bir kurum tarafından depolanmamakta, blokzincir üzerinde güvenli ve şeffaf bir şekilde sahiplik bilgisi ile kayıt altına alınmaktadır. Steemit uygulamasına dair teknik bilgilerin paylaşıldığı dokümanlarda paylaşılan bilgilere istinaden süreçler uygulama içerisinde benzer ilerlemektedir. Gönderiler ve gönderilerle ilgili beğenme, oy sayıları, ödüller gibi bilgiler blokzincir üzerinde kayıt altına alınarak şeffaf bir şekilde herkes tarafından erişime açılmaktadır. Kullanıcı uygulamaya kayıt olurken oluşturduğu ve sahip olduğu uygulamaya bağlı kripto varlık cüzdanında uygulamaya içerisinde gerçekleşen kripto varlık transfer işlemlerinin şeffaf yansımaları takip edebilmektedir. Uygulama içerisinde gerçekleşen etkileşim ve paylaşımlar uygulamanın altyapısında bulunan blokzincir ağı üzerinde kayıt altına alınmakta ve dışarıdan müdahale edilmesi ya da değiştirilmesine imkân vermemektedir. Uygulama içerisinde gönderi ve üretici bilgisinin değiştirilmesi veya silinmesi mümkün olmadığından paylaşılan içeriğin ya da gerçekleşen etkileşimin bilgi olarak kaynağına erişim her zaman mümkün olmaktadır. Geriye dönük içeriği ya da üreticisinin bilgilerini değiştirme imkânı olmadığından bu işleyiş sahte, yalan haber ya da içerik üretiminin önünde bir bariyer oluşturmaktadır. Anonim kimliklerle yapılmış bilgi paylaşımı dahi olsa, bu kimliğe sahip kullanıcının güvenilirliği sorgulanacağı için sistemin

altyapısı doğru bilgi üretimi ve güvenilir kullanıcı olmayı teşvik etmektedir. Veri yönetimi merkezi bir kapalı veri tabanı yerine blokzincir üzerinde dağıtık yapıda gerçekleştiği için içerik üreticilerinin paylaşımlarının engellenmesi ya da sansürlenmesi söz konusu olmamaktadır. Bununla beraber kullanıcıların içerik paylaşımları platformun tüm katılımcıları tarafından gönüllü olarak kontrolden geçirilmekte ve gerek görülmesi durumunda içerik üreticisine tavsiye ya da uyarı verilmektedir. Gözlem sürecinde belirli ve uzun aralıklarla paylaşım yaptığım kullanıcı hesabına paylaştığım bir içerik ile ilgili başka bir kullanıcı tarafından iyi niyetli bir uyarı verilmiştir. Uygulamanın sürdürülebilirliği ve iç dinamiklerinin uygulamanın vizyonu doğrultusunda korunabilmesi için verilen teşviklere dayalı gelişen kullanıcı motivasyonu, her kullanıcıya uygulamanın topluluk üyeleri olarak iyileştirme önerileri verme imkânını vermektedir. Bu şekilde platform içerisinde demokratik, güvenilir ve adil paylaşımların sürdürülebilirliği için gönüllü destek veren kullanıcılar platform kripto parası ile ödüllendirilerek teşvik edilmiştir. Araştırmacı gözlem sürecinde bu teşvik sistemine dâhil olmamıştır.

Platform Ekonomisi

Blokzincir teknolojisi merkezi olmayan veri yönetim yapısı ile kullanıcılara sağladığı veri sahipliği imkânı ile büyük teknoloji şirketlerinin dijital ürün ve hizmetlerine bir alternatif sunmaktadır. 1980'lerden 2000'lerin başına kadarki dönemde internet üzerinde geliştirilmiş hizmetler sunan teknoloji şirketleri internetin açık protokollerinin üzerine ikinci kapalı protokol katmanı inşa ederek ürün ve hizmetlerini sunmaya başlamıştır. Merkezi sistemlerin oluşmaya başlaması ve kullanıcılara ait ya da kullanıcılar tarafından üretilen verilerin bu merkezi sistemlerin sermaye sahipleri tarafından yönetilmesinden kaynaklı sorunlar da hemen bu dönemin devamında başlamıştır. Aynı zamanda merkezi sistemlerde toplanan verilere dayalı ekonomik modeller de bu dönemde gelişmeye başlamıştır. Geleneksel sosyal medya uygulamalarının tanımladığı ağ ekonomisi katılımcının ücretsiz emeği ve sermayedarın reklama dayalı gelir üretimine dayalı

iken, blokzincir tabanlı sosyal medya uygulamaları kullanıcıları ödüllendirme üzerine bir ekonomi modeli sunmaktadır. Ücretsiz emek, bireylerin internet teknolojisini kullanarak içerik üretmek ya da yazılımların geliştirilmesine destek vermek gibi yollarla tekno-kültürel üretim süreçlerine gönüllü olarak katılması sonucu dijital ve sosyal medya alanlarında tartışılmaya başlamıştır (Ateşalp ve Başlar, 2015, s. 165). Blokzincir teknolojisinin altyapı olarak kullanıldığı merkeziyetsiz platformlar ile ücretsiz emeğe karşılık verilerden elde edilen gelirin eşit ve veri sahiplerini de kapsayan bir modelde dağıtılması alternatifidir. Blokzincir tabanlı sosyal medya platformları kullanıcılar için yeni bir ağ ekonomisi sunmaktadır. Steemit uygulamasında da bu amaçla geliştirilmiş bir ekonomi ve teşvik modeli olduğu gözlemlenmiştir. Geleneksel sosyal medya uygulamalarından farklı olarak, Steemit kullanıcılarına ve içerik üreticilerine ekonomik teşvikler sunmaktadır. Uygulamanın kendi kripto para birimi ile sağlanan teşvikler hem uygulama tarafından sağlanmakta hem de kullanıcılar beğendikleri içerikler için üreticilere teşvik sağlayabilmektedir. Kullanıcıların yüksek beğeni alan içerikleri beğenin yanı sıra kripto para ile de ödüllendirilirler. İçerik üreticilerinin ürünleri olan bilgiler ve paylaşımlar kripto para ile ödüllendirilebilmektedir. Geleneksel sosyal medya mecralarındaki etkileşim yöntemleri olan gönderiyi beğenme ve yorum yazma gibi faaliyetlere ilave olarak Steemit platformunda diğer kullanıcılar platform kripto parası ile paylaşımları ödüllendirebilmektedir. Steemit platformunda sistemin kripto parasına sahip katılımcılar platformun yönetiminde oy hakkına da sahiptir. Her bir katılımcının platformda üretilen içeriklerin kalitesine ve platformun sürdürülebilir başarısına katkısı da oya dayalı kapsayıcı bir şekilde ödüllendirilmektedir. Bu ekonomi ve teşvik modeli üretilen içeriklerin ve paylaşılan bilgilerin kalitesini olumlu etkileme potansiyeline sahipken, daha fazla üretmeyi teşvik edici motivasyonu da sağlamaktadır. Araştırmacının üye olduğu topluluk hesaplarında grubun ifade edilen amacı ve ortak değerlerinden bağımsız, belirli bir üretim süreci ve odak alanı bulunmayan içeriklerin sıklıkla

paylaşıldığı hesaplar olduğu gözlemlenmiştir. Her ne kadar ağ merkeziyetsiz bir şekilde katılımcıların katkıları ve değerlendirmeleri ile işliyor olsa da platform içerisinde fazla miktarda kripto paraya sahip olanlar içerikler üzerinde değerlendirme konusunda avantajlı konumdadırlar.

Uygulamanın mümkün kıldığı demokratik ve özgür küresel iletişim imkânı mevcut sosyal medya platformlarına göre farklılaşan bir avantaj sunabilmektedir. Sürekli üretim ve etkileşimde kalma platformun başarısını olumlu etkilerken, bu etkileşime katkı verenlerin de ödüllendirilmesi geleneksel merkezi platformlara göre kullanıcı deneyimini iyileştirmektedir. Platform içerisinde kullanıcılar kendilerine ait NFT'ler ile işlemler yapabilmektedir. Özellikle NFT üreticileri için yeni bir iletişim mecrası sunan platform farklı kripto varlıkların sistem içerisinde değerlendirilmesine de imkân vermektedir. Kazanılan kripto paraların itibari paralarla takas edilebilme imkânı ile birlikte, dijital dünyadaki üretimin fiziksel dünyada tüketilebilmesi de bu platformun sunduğu bir yeniliktir.

Sonuç

Blokzincir tabanlı sosyal medya platformları sundukları koşulsuz anonimlik, veri güvenliği ve platform ekonomisine bağlı üretici ekonomisi ile geleneksel sosyal medya mecralarından farklılaşmaktadır. Veri sahipliğine dayalı içerik paylaşımı imkânı, demokratik yönetim ve ekonomi bağlamında adil gelir paylaşımı ile bir köşe taşı mahiyetinde olan blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının iletişiminde yeni bir dönüm noktası potansiyeli taşıdığı söylenebilir. İnternet ile başlayan bilgi teknolojisi devrimi blokzincir teknolojisi ile küresel ölçekte kültürel, politik ve ekonomik yeni bir ağ toplumu yapısı gelişmesini tetiklemektedir. Kendi kripto varlıkları ile desteklenen bu platformlar sadece tek bir tarafın güç sahibi olarak karar verici olması ve hem gelirim hem de bilgi üretiminin yönetimini elde tutmasına dayalı bir yaklaşım belirlemek yerine, tüm katılımcıların faydasını adil bir şekilde gözeterek simbiyotik bir yaklaşımla gelmektedirler.

Bu ağlar sosyal medya paradigmasını, sosyal medya ağının sahibinin kullanıcıların ürettiği içerik üzerinden gelir elde ettiği bir paradigmadan, kullanıcıların içerik üreticisi olarak ve platformun sağlıklı gelişimine farklı şekillerde destek vererek ödüllendirildiği ve platformun yönetiminde söz sahibi oldukları bir paradigmaya dönüştürmektedir. Merkeziyetsiz platformlardaki kuralların dahi katılımcılar tarafından belirleniyor olması bu yeni paradigmanın güç dengelerinin dönüşümü odağında gerçekleşmesine neden olmaktadır. Başka bir deyişle, tüm katılımcılarının platformun ürettiği finansal gelirden pay alabileceği adil, kapsayıcı, şeffaf bir ekosistem yaratılmaktadır. Geleneksel sosyal medya platformlarının aksine dijital işçiliği yeniden tanımlayan blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının içerik üreticilerini ödüllendiren ekonomik modeli, kaliteli ve doğru bilgi üretimini teşvik etmektedir. Kullanıcılar ürettikleri ve paylaştıkları içeriklerin sahibi olmalarının yanı sıra etkileşimlerine bağlı olarak kripto para ile ödüllendirilmektedirler. Kullanıcılar ve platformların toplulukları olarak tanımlanan katılımcılar, platformun sürdürülebilir güvenliği ve başarısı için sistem içerisinde farklı görevler üstlenerek yine kripto para ile ödüllendirilmektedirler. Bu durum merkeziyetsiz blokzincir tabanlı sosyal medya uygulamalarında kullanıcıların yetki ve sorumluluklarını artırırken, platform içerisindeki güç dengelerini geleneksel sosyal medya platformlarından farklılaştırmaktadır. Blokzincir tabanlı sosyal medya platformları, kullanıcıların olası değişiklikler üzerinde oy kullanabilecekleri ve platformun ilerlemesinde söz sahibi olabilecekleri bir yönetim sistemi kullanır. Platformun merkezi bir otorite ya da kurum tarafından yönetilmiyor olması, karar süreçlerinde tüm katılımcılara kararlara eşit katılım imkânı sunmaktadır. Blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının kullanıcılara daha fazla kontrol yetkisi sağlamasına dayalı yönetim modeli geleneksel sosyal medya platformlarından önemli ölçüde ayrışmalarına neden olmaktadır. Bu platformlarda kuralları dikte eden merkezi bir otorite olmadığı için kullanıcılar verilerinin ötesinde platformda sunulan deneyimlerin de

kontrolüne sahiptir. Blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının önemli bir özelliği de sansüre dayanıklı ve herkese açık oluşlarıdır. Bu özellikleri, sistemin aniden durdurulması, kullanıcıların yasaklanması, üretilen içeriklerin platformdan kaldırılması veya ani kararlarla platforma kısıtlamalar getirilmesi gibi durumlar merkeziyetsiz yönetim modeline bağlı olarak imkânsız hale gelmektedir.

Bugün milyonlarca kullanıcısı olan merkeziyetsiz platformlarda üretilen ve paylaşılan içerikler günden güne artmaktadır. Blokzincir tabanlı sosyal medya uygulamalarının özelliklerinin fark edilmesi ve kullanımlarının artması ile veri güvenliğinden, veriye dayalı ekonomiye kadar mevcut platformların zayıf ve eleştirilen özelliklerine karşı bir alternatif olma potansiyeli bulunmaktadır. Sundukları faydalar ve gelir modeline dayalı olarak bu platformların kullanıcı adetlerinin artması ve yaygınlaşmaları, kullanıcı deneyimine dayalı gözlemler dikkate alındığında, kripto para okur yazarlığının artmasına paralel mümkün olabilecektir. Açık ve demokratikleştirilmiş sistemler olan blokzincir tabanlı sistemler sansürü ortadan kaldırarak bilgiye kesintisiz erişim sağlamaktadır. Gizlilik ve her konuda içerik üretme özgürlüğünün var olduğu bu platformlar, kapsayıcı ve açık katılım ile iletişimin demokratikleşmesine getirdiği alternatif yaklaşım ile geleneksel merkezi sosyal medya platformlarından farklılaşmaktadır.

Merkeziyetsiz sosyal medya platformları birçok yenilik getiriyor olsa da henüz gelişim aşamasında olan yeni bir teknolojiye dayalı olmaları ve kullanıcıların bu teknolojiye dair okuryazarlığının düşük olması bu platformların yaygınlaşma hızının önündeki engellerdir. Nispeten kısa bir geçmişi olan ve henüz gelişme aşamasında olan blokzincir tabanlı sosyal medya platformlarının kullanıcı deneyimi odağında sahip oldukları dezavantajları da bulunmaktadır. Her ne kadar bu platformlara üyelik sürecinde önemli bir gizlilik avantajı olsa da, kripto varlıklar ve blokzincir teknolojisi ile ilgili bilgi sahibi olmayan kullanıcılar için üyelik sürecinin başlarında başlayan bir zorluk söz konusu olabilecektir. Kripto

varlık cüzdanı oluşturmak ve bu cüzdanın hem kullanılabilmesi hem de güvenliği için kullanıcılara verilen özel anahtar bilgisi ve şifrelerin güvenli bir şekilde kaydedilmesi ve kullanımı belli bir miktar kripto okur yazarlığı gerektirmektedir. Kullanıcı deneyimi sürecinde kayıt aşaması sonrası platformda kazanılan kripto para cinsinden ödüllerin bu cüzdanlarda yönetilmesi ve bağlantılı kripto varlık platformlarına transfer edilerek itibari paraya dönüştürülmesi de kripto varlık yönetimi konusunda bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Kripto okuryazarlığı olmayan kullanıcılar için blokzincir tabanlı merkeziyetsiz sosyal medya uygulamalarının kullanıcı deneyimi bunlara ilave farklı aşamalarda da zorluk yaşanmasına neden olabilmektedir. Platformlarda merkezi bir yardım merkezi olmaması ve sorunların çözümü için platformun topluluk üyelerinden destek alınması gerekliliği de kullanıcı deneyimi bakımından olumsuz olabilmektedir.

Henüz yeni gelişmekte olan bir mecra olsa da, sunduğu yaklaşımlar ve yönetim modelinin kapsayıcı ve eşitlikçi vizyonu ile blokzincir tabanlı sosyal medya platformları önemli dönüşümleri tetikleyebilecektir. Araştırma tek bir blokzincir tabanlı sosyal medya platformu üzerinde gerçekleştirilmiş olduğundan bu makalenin sınırlamaları bulunmaktadır. Ayrıca incelenen platform kendisine ait kripto para birimini kullandığından, yaygın bir kripto para birimi üzerine ekonomi modelini oluşturmuş bir platforma göre yönetim modeli de daha esnektir. Kısıtlı Türkçe literatür bulunan bu alanda yapılan araştırma gelecekteki araştırmalar için bir baz teşkil etmektedir.

Kaynaklar

Alchemy. (2023, 29 Nisan). List of Web3 Social Media Dapps. <https://www.alchemy.com/best/web3-social-media-dapps>

Ateşalp, S.T. & Başlar, G. (2015). Katılımcı kültür tartışmaları ekseninde sosyal medyada diziler: Kardeş Payı örneği, *E-Journal of Intermedia*, Fall 2015/2(1), 158-180.

Buterin, V. (2014). Ethereum: A next-generation smart contract and decentralized application platform. https://ethereum.org/669c9e2e2027310b6b3cdce6e1c52962/Ethereum_Whitepaper_-_Buterin_2014.pdf

CoinMarketCap (2023, 5 Mayıs). <https://coinmarketcap.com/>

Çetin, Ş. E. (2019). Katılımcı kültür olgusu bağlamında sosyal medya ve çevrimiçi topluluklar: Netnografik bir analiz. Doktora tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi.

Daj, A. (2018). Beyond cryptocurrencies: Economic and legal facets of the disruptive potential of blockchain technology. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series V: Economic Sciences*. 11 (60). No. 2.

Dapp (2022, 4 Ağustos). Top social dapps. <https://www.dapp.com/dapps/decentralized-social-network?sort=2&time=0&type=0>

Ethereum (2022, 7 Temmuz). Decentralized social networks. <https://ethereum.org/tr/social-networks/>

Entriken, W., Shirley, D., Evans, J. & Sachs, N. (2018). ERC-721: Non-fungible token standard, *Ethereum Improvement Proposals*, 721. <https://eips.ethereum.org/EIPS/eip-721>.

Fuchs, C. (2015). *Dijital emek ve Karl Marx* (S. Oğuz ve T. E. Kalaycı, Çev.). NotaBene Yayınları.

Gül Şenkardeş, Ç. (2021). Blokzincir teknolojisinin sürdürülebilir kalkınma bağlamında etkileri üzerine bir tartışma. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 3(2), 243-262. <https://doi.org/10.53694/bited.1021926>

Gül Şenkardeş, Ç. (2022). *Blokzincir teknolojisi ve NFT'ler*. Ceres Yayınları.

- Güleç, T. & Aktaş, H. (2019). Kripto para birimi piyasalarında etkinliğin uzun hafıza ve değişen varyans özelliklerinin testi yoluyla analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 491-510. 10.17153/oguiibf.520679.
- Hill, M. & Swinhoe, D. (2022). CSO. The 15 biggest data breaches of the 21st century. <https://www.csoonline.com/article/2130877/the-biggest-data-breaches-of-the-21st-century.html>
- Global Data Sphere. (2022, Mayıs). Worldwide IDC global datasphere forecast, 2022–2026: Enterprise organizations driving most of the data growth. John Rydning.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayınevi.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Kozinets, R. V. (2002). The field behind the screen: using netnography for marketing research in online communities, *Journal of marketing research*, 39(1), 62-72.
- Kozinets, R. V. (2012). Marketing netnography: Promoting a new research method, *Methodological Innovations Online*, 7(1), 183.
- Li, C. & Balaji, P. (2021). Incentivized blockchain-based social media platforms: A case study of Steemit. *Proceedings of the 10th ACM Conference on Web Science (WebSci '19)*. Association for Computing Machinery, New York, NY, USA, 145–154. <https://doi.org/10.1145/3292522.3326041>
- Massey, J. L. (1988). An introduction to contemporary cryptology. *Proceedings of the IEEE*, 76(5).
- Mazierez, D. (2014). The Stellar consensus protocol: A federated model for internet-level consensus. https://assets.website-files.com/5deac75ecad2173c2cccbc7/5df2560fba2fb0526f0ed55f_stellar-consensus-protocol.pdf
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Dördüncü Baskı. Jossey-Bass.
- Nakamoto, S. (2018). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
- Satoshi Nakamoto Institute (2018, Kasım 13). Cryptography mailing list Bitcoin P2P e-cash paper. <https://satoshi.nakamoinstitute.org/emails/cryptography/11/>
- Ulusal Singapur Üniversitesi. (2018). *Technology brief: Blockchain - risks and opportunities*. Lee Kuan Yew School.
- Shilina, S. (2023, 6 Şubat). What are decentralized social networks? Cointelegraph. <https://cointelegraph.com/explained/what-are-decentralized-social-networks>
- Statista (2022, 11 Ağustos). Number of social media users worldwide from 2018 to 2022, with forecasts from 2023 to 2027. <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>
- Steem (2022, 25 Ağustos). Rewards paid out to Steem users. <https://steem.com/>
- Steemit (2017). Steem. An incentivized, blockchain-based, public content platform. <https://steem.com/SteemWhitePaper.pdf>
- Strauss, A. & Corbin, J. M. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. Sage.

- Yakovenko, A. (2017). Solana. A new architecture for a high performance blockchain v0.8.13. <https://solana.com/solana-whitepaper.pdf>
- Wang, O., Li, R., Wang, O. & Chen, S. (2021). Non-fungible token (NFT): overview, evaluation, opportunities and challenges. *Tech ReportV2*. Arxiv.
- We are Social (2022, 4 Ağustos). Digital 2022 July global statshot report. <https://wearesocial.com/us/blog/2022/07/the-global-state-of-digital-in-july-2022/>
- Zhan, Y., Xiong, Y. & Xing, X. (2023). A conceptual model and case study of blockchain-enabled social media platform, *Technovation*, 119. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2022.102610>.
- Zheng, Z., Xie, S., Dai, H. C. & Wang, X. H. (2017). An overview of blockchain technology: architecture, consensus, and future trends. *Big Data Congress*, 85-90. https://www.researchgate.net/publication/318131748_An_Overview_of_Blockchain_Technology_Architecture_Consensus_and_Future_Trends

Extended Abstract

Social media platforms, which allow interpersonal communication and information sharing, have become widespread rapidly in parallel with the developments in the internet, computer, mobile technologies, and media technologies. Technology companies that manage the central databases of social media channels have the management of the data produced on social media platforms. Over the years, data loss and unauthorized data sharing have been experienced due to the mismanagement of users' data by many different social media companies. In recent years, decentralized channels have emerged as a new alternative to centrally managed social media platforms. The realization of decentralized social media platforms has been made possible by blockchain technology, which provides an infrastructure based on the storage and transmission of data without changing it. "Blockchain technology, which

provides a secure, transparent digital transaction ledger that allows data to be recorded and transferred over the Internet as time-stamped, in a distributed structure, encrypted, unalterable, allows the transmission of data and information without modification." (Gul Senkardes, 2021) Mathematically encrypted cryptocurrencies which are developed on blockchain networks, can also be used on these platforms. In this research, the benefits of these platforms and the difficulties they bring are analyzed in order to examine and discuss the depths and future of blockchain-based social media communication platforms. Based on the information compiled from the data within the scope of the research, the transformation that these platforms will create in social media communication is also discussed. With an interdisciplinary approach and a holistic perspective, qualitative research was preferred as a method in the research to interpret the paradigm shift created by blockchain-based social media platforms in the social, cultural and economic context. In the study, a literature review based on document review and supporting data collection methods was used, and a sample application review was also carried out.

Blockchain-based social media applications are software developed on blockchain protocols and can perform similar functions to the existing social media platforms we use today. Today, there are over 100 platforms and 38 of them are active daily. (Dapp, 2022) In this study, the blockchain-based social media application Steemit, which was introduced for the first time and is still actively used today, was chosen as a use case. The Steemit platform was launched in 2016, and in addition to the platform having over 1.2 million registered users, the platform is the blockchain-based social media application with the most active users. (Dapp, 2022) Content shared on the platform can be liked, rewarded, replied to, reposted or voted on by other users. While information and shares, which are the products of content producers, are rewarded with cryptocurrencies, participants with the system's cryptocurrencies can also have the right to vote in the governance of the platform.

Membership is required at the first stage to start interacting on the platform. Unlike traditional social media applications, an account is created for a crypto wallet during the membership process, which does not require the sharing of personal information.

The features and uses of blockchain-based social media platforms were analyzed with the sample application and literature review. Based on the findings, these platforms can offer similar services to traditional centralized social media platforms. In addition, they differ in their vision of decentralized communication and the incentive system based on rewarding digital work and production. The new generation decentralized systems that offer content producers the ownership of their data also bring an alternative economic model to the current economy in social media platforms. Users are rewarded with cryptocurrencies based on their interactions, as well as owning the content they produce and share. Participants, defined as users and communities of platforms, are rewarded with cryptocurrencies by undertaking different tasks within the system for the sustainable security and success of the platform. While this situation increases the authority and responsibilities of users in decentralized blockchain-based social media applications, it differentiates the balance of power within the platform from traditional social media platforms. Offering permissionless and democratized systems, these platforms provide uninterrupted access to information by eliminating censorship. Based on the privacy-based security principle offered by blockchain technology, these platforms provide users with a high level of privacy and anonymity. These platforms, where there is privacy and the freedom to produce content on every subject, differ from traditional central social media platforms with their alternative approach to the democratization of communication with inclusive and open participation. User experience can be difficult at different stages for users who do not have knowledge about crypto assets in blockchain-based social media platforms.

By offering a different way of thinking about content production, information sharing and interaction on blockchain-based social media platforms, a new communication medium is coming to life. These networks transform the social media paradigm from a paradigm in which the owner of the social media network generates income from the content produced by the users, to a paradigm in which users are rewarded and earn income as a content producer. The rapid spread of these platforms, which created a circular economy free from the restrictions of intermediaries, will be focused on the freedoms afforded to users and income generation. Although it brings many innovations, the fact that it is based on a new technology that is still in development and requires literacy regarding this technology for its use is one of the obstacles to the spread of decentralized social media platforms.

Yazar Bilgileri

Author details

*(Sorumlu Yazar **Corresponding Author**) Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi. cagla.senkardes@bilgi.edu.tr, Orcid: 0000-0002-3109-3268

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar

Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:

Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. None

Çıkar Çatışması

Conflict of Interest

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. None

Kaynak Göstermek İçin

To Cite This Article

Gül Şenkardes, İ. Ç. (2023). Blokzincir tabanlı merkeziyetsiz platformların sosyal medya iletişiminde yarattığı paradigma değişimi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (65), 1-17. <https://doi.org/10.47998/ikad.1175008>